

Η ΒΙΩΣΗ ΤΗΣ ΧΑΡΜΟΛΥΠΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

Η περίοδος του Τριωδίου και ιδιαίτερα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, είναι για την Αγία μας Εκκλησία η ιερότερη χρονική διάρκεια του ενιαυτού. Είναι το νοητό στάδιο όπου ο κάθε πιστός καλείται να δώσει τον προσωπικό του αγώνα για την ψυχοσωματική του κάθαρση από τους ρίπους της αμαρτίας. Να βιώσει την ορθόδοξη πνευματικότητα, η οποία ταυτίζεται με την ανάκτηση της αυθεντικής του φύσεως, από τη φθορά και την αμαρτία, **«εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού»** (Εφ.4,13). Η προπαρασκευή μας για τον εορτασμό του Πάσχα είναι ταυτόσημη με την πνευματική μας προαγωγή και ωρίμανση, ώστε να καταστούμε **«σύμμορφοι της εικόνας του Υιού (του Θεού)»** (Ρωμ.8,29).

Βασικό δείγμα της ορθόδοξης πνευματικότητας είναι το υπέροχο συναίσθημα της χαρμολύπης που σημαίνει τη βίωση ταυτόχρονα του συναισθήματος της χαράς και της λύπης. Βεβαίως το συναίσθημα αυτό θεωρείται από τους εκτός της Εκκλησίας παράλογο, διότι η χαρά είναι η απουσία της λύπης και η λύπη είναι η απουσία της χαράς. Η Εκκλησία όμως, πέρα από σώζουσα δυνατότητα για τα ανθρώπινα πρόσωπα, είναι και η μεγάλη ανατροπή κατά των πτωτικών δομών του κόσμου, ώστε οι αρχές και οι πρακτικές της να θεωρούνται από εκείνον ως «παρεκτροπή». Ως μια τέτοια θεωρείται και το συναίσθημα της χαρμολύπης, την οποία ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος αποκαλεί **«χαροποιόν πένθος»**, επισημαίνοντας πως **«όποιος πορεύεται με διαρκή θλίψη αυτός γιορτάζει αδιάκοπα»!** Η Ορθόδοξη Εκκλησία μας είναι όντως πραγματιστική και γι' αυτό βιώνει ταυτόχρονα το ανθρώπινο δράμα και την εν Χριστώ σωτηρία και λύτρωση. Μόνο έτσι συνειδητοποιείται η ανάγκη της σωτηρίας!

Ο Θεός, ως το υπέρτατο αγαθό, είναι η πηγή της χαράς και της αισιοδοξίας. Ο άνθρωπος, το ευγενέστερο δημιούργημα του Θεού, πλάστηκε να απολαμβάνει τις άπειρες δωρεές του Δημιουργού του και να ζει με διαρκή χαρά και αδιατάρακτη ειρήνη, με την προϋπόθεση να είναι εκούσιος κοινωνός του αγαθού και αποδέκτης των εντολών του Θεού. Στην αντίθετη περίπτωση, θα έχανε τις δωρεές του αγαθού και θα έπιπτε σε ανείπωτη δυστυχία, όπως

δυστυχώς και έγινε. Κάνοντας κακή χρήση της ελευθερίας του, προτίμησε το κακό, με συνέπεια να χάσει την αρχέγονη ευτυχία του και να περιπέσει σε αφάνταστη δυστυχία. Απώλεσε κάθε ίχνος αισιοδοξίας και ευτυχίας. Το συνεχώς αυξανόμενο κακό στην ιστορία του ανθρωπίνου γένους, που συσσωρεύει η αμαρτία, βύθιζε όλο και πιο πολύ τον άνθρωπο στην άβυσσο της δυστυχίας με αποτέλεσμα η ιστορία του κόσμου είναι μια ατελείωτη ιστόρηση της ανθρώπινης δυστυχίας και κακοδαιμονίας και οι χαρές και οι ανάπαυλες ειρήνης να είναι σπάνιες.

Ο ερχομός του Κυρίου Ιησού Χριστού στον κόσμο, για να σώσει το ανθρώπινο γένος από την δουλεία του διαβόλου, έφερε μια νέα δυναμική κατά του κακού και της αμαρτίας, οι οποίες ευθύνονταν για την ανθρώπινη κακοδαιμονία. Έφερε στον αναγεννημένο άνθρωπο ξανά την χαμένη χαρά και αισιοδοξία. Ο πιστός του Χριστού βιώνει πλέον μια νέα πραγματικότητα. Υπερβαίνοντας την απλή βιολογική του ύπαρξη ανάγεται στην κατάσταση του προσώπου, έχοντας ως καθοριστικό πρότυπο το θείο πρόσωπο του Θεανθρώπου. Η αναγωγή γίνεται αποκλειστικά χάρις σε Εκείνον.

Μέσα σε αυτή την προοπτική ο σεσωσμένος άνθρωπος βιώνει σε κάθε στιγμή της ζωής του τις ευλογίες του Θεού. Η ζωή του στο εξής είναι μια αδιάκοπη ευχαριστία και ένας ασίγαστος αίνος για της θείες δωρεές. Ο ψυχικός του κόσμος, αλλά και ο κόσμος γύρω του έχει γίνει ξανά **«καλός λίαν»** (Γεν. 1,31). Το υπάρχον κακό στο περιβάλλον του βεβαίως τον αγγίζει, αλλά δεν τον πλήττει καίρια, διότι είναι

θωρακισμένος με τη χάρη του Χριστού. **«Τα παθήματα του νυν καιρού»** (Ρωμ.8,18) είναι για τον πιστό παιδαγωγικά μέσα για την πνευματική του τελείωση.

Η απελπισία αντικαταστάθηκε μέσα στην ψυχή του από αισιοδοξία, επειδή γνωρίζει ότι ο τελικός νικητής θα είναι ο Χριστός και το κακό και η κακοδαιμονία έχει προκαθορισμένο τέλος. Είναι οπλισμένος με υπομονή, η οποία γεννιέται από την ελπίδα, που έχει πλημμυρίσει την σκέψη και την καρδιά του, αφού κατά τον απόστολο Παύλο: **«ελπίζομεν (και) δι' υπομονής απεκδεχόμεθα»** (Ρωμ.8,25). Ο κόσμος δεν είναι πια η κόλασή του, όπως πρεσβεύει η εξωχριστιανική απαισιόδοξη διάνοηση, αλλά ο προθάλαμος και η πρόγευση του παραδείσου. Οι συνάνθρωποί του δεν είναι εχθροί και

ανταγωνιστές του, αλλά οι αδελφοί του, οι συνοδοιπόροι του στο ταξίδι προς την αιωνιότητα. Κατανοεί τα όποια προβλήματα σε αυτούς ως «νόσους» και «τραύματα», κατάλοιπα της αμαρτίας και του κακού και γι' αυτό παραμένει ανεκτικός και ανεξίκακος.

Παράλληλα με τη χαρά και την αισιοδοξία μια λεπτή και διακριτική θλίψη διακατέχει τον πνευματικά καλλιεργημένο πιστό, την οποία θεωρεί ως αρετή, αφού είναι **«μακάριοι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται»** (Ματθ.5,4). Αυτή η λύπη, κατά τον άγιο Συμεών το Νέο Θεολόγο, είναι αποτέλεσμα της ταπείνωσης. Καρπός δε της ταπείνωσης είναι η μετάνοια και σημάδι της μετάνοιας τα δάκρυα. Ο άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης έλεγε πως για να έχουμε ελπίδα σωτηρίας **«πρέπει να βάλουμε την ψυχή μας στο μούσκιο των δακρύων»**, επίσης ο αείμνηστος όσιος Ιουστίνος Πόποβιτς έγραψε πως **«ο μόνος τρόπος να δούμε το Θεό είναι τα δακρυσμένα μάτια»** (Κεφαλ. Ασκητικά και Θεολογικά). Θλιβόμαστε για την τραγική κατάσταση του κόσμου, ο οποίος **«εν τω πονηρώ κείται»** (Α' Ιωάν.5,19). Λυπούμαστε διότι υπάρχουν άνθρωποι που προβάλλουν το κακό και την αφύσικη αμαρτωλή ζωή ως φυσική και την εν Χριστώ ζωή και πολιτεία ως αφύσικη! Λυπούμαστε που πληθώρα συνανθρώπων μας κυλιούνται στο βόρβορο και τη λάσπη της ασωτίας, μη έχοντας την παραμικρή διάθεση για μετάνοια και αλλαγή τρόπου ζωής. Μας λυπούν επίσης και οι δικές μας πνευματικές εκπτώσεις και οι ενδοτισμοί στους πειρασμούς, διότι διαπιστώνουμε ότι δεν κάνουμε τον πρόποντα αγώνα μας, και ενώ νομίζουμε ότι βιώνουμε την ορθόδοξη πνευματικότητα, υπάρχει πιθανότητα να ενδώσουμε στην αμαρτία και να χάσουμε τις όποιες πνευματικές μας κατακτήσεις. Λυπούμαστε τέλος για το χαμένο χρόνο που σπαταλήσαμε στην αμαρτία και στερηθήκαμε για πολύ τις σωτήριες δωρεές του Θεού.

Αυτή είναι η μακάρια κατάσταση της χαρμολύπης, την οποία συναντούμε στους πνευματικούς ανθρώπους της Ορθοδοξίας μας, στους ασκητές της ερήμου, αλλά και στους αγωνιστές των πόλεων, οι οποίοι με τη θέλησή τους **«ευνούχισαν εαυτούς»** (Ματθ.19,12), δηλαδή αποκόπηκαν με τη θέλησή τους από τον κόσμο της πτώσεως και της φθοράς, για να δηλώσουν πολίτες της βασιλείας του Θεού. Οι ποταμοί των καυτών δακρύων όλων των ευλογημένων χριστιανών είναι προϊόν της ουράνιας χαράς και συνάμα της σωτήριας λύπης

που διακατέχουν την ψυχή τους. Είναι ξεχείλισμα των δωρεών του Αγίου Πνεύματος **«τοις αγαπώσι τον Θεόν»**(Ρωμ.8,28).

Η ιερή περίοδος του Τριωδίου είναι μια πολύ καλή ευκαιρία για όλους μας για νύψη και κάθαρση, ώστε να νοιώσουμε το υπέροχο συναίσθημα της χαρμολύπης, ως ένδειξη της πνευματικής μας ωρίμανσης. Τα πρώτα σωματικά και κυρίως τα ψυχικά δάκρυά μας θα σημάνουν την απόφασή μας για μετάνοια, και θα σηματοδοτήσουν την έναρξη μιας νέας βιωτής και το ξεκίνημα μιας νέας πορείας προς τη σωτηρία και τη θέωση. Να θυμούμαστε πως σε αυτή την κοπιώδη ανάβασή μας δε είμαστε μόνοι, αλλά, σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο, **«Το Πνεύμα συναντιλαμβάνεται ταις ασθενίαις ημών... (και) υπερεντυγχάνει υπέρ ημών στεναγμούς αλαλήτοις»** (Ρωμ.8,26).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΩΝ